

Riigikontrolli audit

“Kallasradade kasutamine”

Kas omavalitsused ja Keskkonnainspeksioon on teinud kõik endast sõltuva, et inimene pääseks randa ja saaks kallasrajal liikuda?

Riigikogu riigieelarve kontrolli komisjon 11.01.2016

Airi Mikli (peakontrolör), Illar Tõnisson (auditijuht)

Kallasraja läbitavus: järelevalvet teevad nii Keskkonnainspeksioon kui kohalik omavalitsus

Kallasrajale pääsemine: järelevalvet teeb kohalik omavalitsus

Auditis anti hinnang järgmistele põhiküsimustele:

- Kas **kohalikud omavalitsused** on taganud planeeringute ja kohaste kokkulepetega juurdepääsu kallasrajale?
- Kas **kohalik omavalitsus** teeb järelevalvet kallasrajale juurde- ja sealsete läbipääsude takistamise üle?
- Kas kallasradadel toime pandud rikkumiste suhtes **Keskkonnainspektsiooni** algatatud menetlused on viinud rikkumiste lõpetamiseni?

Auditeeritud omavalitsused

Järeldused I

- Enamikus vaadeldud paikades esineb probleeme kallasrajale pääsemisel ja seal liikumisel;
- Avalikuks kasutamiseks mõeldud juurdepääsuteed tihti puuduvad või ei ole need kohalikke olusid mittetundva külastaja jaoks leitavad;
- Maaomanikud on kallasraja omavoliliselt sulgenud või paigutanud sinna ebaseaduslikke tõkkeid;
- Maaomanike paigaldatud märgid ja viidad ei ole ühtselt arusaadavad;
- Sadamatest ümberpääsud on tähistamata

Järeldused II

- Maareformi läbiviimisel ei osanud kohalikud omavalitsused ette näha, kui põhjalikult oleks tulnud teede tulevased omandiküsimused kokku leppida, et seni avalikus kasutuses olevaid teid saaks ka edaspidi igaüks kasutada;
- Selle tulemusel kuulub valdav osa rannale ja kaldale viivatest teedest praegu eraomandisse;
- Eraomanikel puudub üldjuhul tahe neid avalikku kasutusse lubada, on suur osa omavalitsusi eelistanud vajalike juurdepääsude korraldamise asemel võtta endale pealtvaataja rolli;

Järeldused III

- Kui kohalikud omavalitsused on oma planeeringutes ka juurdepääsud kallasrajale ette näinud ja korraldanud need endale kuuluvate teede kaudu või sõlminud eraomanikega vastavad kokkulepped, ei taga see alati seda, et inimestel kulgeks kallasrajale pääs probleemideta.
- Looduses liikuja ei lähtu dokumentides sätestatust, vaid maastikul paiknevatest viitadest, siltidest ja märkidest.
- Kohalikud omavalitsused ei ole Riigikontrolli arvates teinud kõike endast sõltuvat, et maastikul oleks tähistatud avalikud juurdepääsud kaldale ning et muud sildid ja märgid, mis avalikult kasutataval teel liikujale ette jäävad, oleks asjakohased ja mitteeksitavad.

Järeldused IV

- Kaks kolmandikku auditeeritutest ei olnud vaadeldud piirkondades liikumist piiravate maaomanike suhtes midagi ette võtnud, kuigi selleks oleks Riigikontrolli veendumusel olnud piisavalt põhjust.
- Valdaval osal kohalikest omavalitsustest puudub tahe teha oma territooriumil nõutud ulatuses järelevalvet ja viia rikkujate suhtes menetlusi läbi selliselt, nagu seadus ette näeb.
- Põhjused ei ole niivõrd menetluste keerukuses kui omavalitsuse soovimatuses kohaliku kogukonna liikmetega vastuollu astuda.

Järeldused V

- Hoolimata Keskkonnainspektsiooni tegevuse põhjalikkusest ranna- ja kaldakaitse planeerimisel ei ole rikkujate suhtes menetluste läbiviimine mõjus, sest kümnest Riigikontrolli vaadeldud juhtumist, kus Keskkonnainspektsioon oli hiljuti (aastatel 2012–2014) rikkumise tuvastanud, oli vähemalt neljal juhul maastikul kallasrada endiselt (või uuesti) tõkestatud või suletud.
- Keskkonnainspektsiooni ja kohalike omavalitsuste vahel puudub toimiv koostöö. Kallasradadel toime pandud õigusrikkumiste menetlemiseks on pädevus nii inspektsioonil kui ka omavalitsusel, kuid teineteist enda algatatud menetlustest ega nende tulemustest ei teavitata.

Soovitused

Kohalikele omavalitsustele:

- pöörata üldplaneeringute koostamisel ja ülevaatamisel senisest suuremat tähelepanu kallasradade ligipääsetavusele;
- sõlmida piirkonna maaomanikega nõuetekohased kokkulepped ja tagada kallasraja läbitavus juhul, kui see pole võimalik maaomaniku tegevuse tõttu;
- kasutada rohkem viitasid, et tähistada avalikke juurdepääse rannale ja kaldale ning parkimisvõimalusi.

Keskkonnainspeksioonile:

- teha senisest enam koostööd kohalike omavalitsustega;
- pöörata tööplaani koostamisel eraldi tähelepanu järelkontrollide tegemise vajadusele.